

УДК 336.76

Коваленко Д. І., к.е.н., доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Захист прав споживачів фінансових послуг передбачає гармонізацію законодавства та практики у сфері фінансових послуг з європейськими стандартами та нормами. Розвиток, становлення фінансової системи та ринку фінансових послуг вимагають ефективного вирішення особливостей їх функціонування.

В сучасних умовах в Україні сформувалася така модель надання послуг банками та небанківськими фінансовими установами, при якій досить часто спостерігаються порушення прав споживачів (від порушення вартості послуг - прихованих платежів та комісій, до приховування важливої інформації, прямого обману з боку фінансової установи).

Поступова інтеграція України до ЄС запроваджує додаткові стандарти та вимоги, які сприяють удосконаленню системи захисту прав споживачів, що не лише забезпечить безпеку громадян, а й створить сприятливий клімат для інвестування.

Відповідно до Закону України "Про фінансові послуги", до них відносяться наступні [1-4]:

- залучення фінансових активів;
- торгівля валютними цінностями;
- послуги ломбардів;
- послуги зі спільного інвестування;
- залучення фінансових активів із зобов'язанням їх подальшого повернення;

- фінансовий лізинг;
- надання гарантій;
- послуги у сфері страхування;
- факторинг;
- надання коштів у позику в тому числі на умовах фінансового кредиту;
- професійна діяльність на ринках капіталу;
- діяльність з накопичування в пенсійній системі;
- базові фінансові послуги.

Системне регулювання у сфері фінансових послуг є ключовим для захисту прав споживачів та забезпечення стабільності фінансового сектору, де недовіра до фінансових установ може виникнути з різних причин, таких як некомпетентність, нерозуміння або навіть зловживання. Регуляторні органи повинні встановлювати чіткі правила та стандарти діяльності фінансових установ, а також забезпечувати їх дотримання, що включає в себе моніторинг фінансових установ, проведення аудиту та фіксації порушень.

Крім того, ефективна регуляторна система може призвести до покращення послуг для споживачів, а також допомогти уникнути фінансових криз і забезпечити економічну стабільність [4-6].

Системна державного регулювання важлива як для захисту прав споживачів, так і для забезпечення довіри до фінансового сектору, що, в свою чергу, сприяє його сталому розвитку.

Правове регулювання у сфері фінансів прийнято поділяти на дві основні складові: захист прав споживачів та пруденційне регулювання.

Перше, спрямоване на захист інтересів осіб, які користуються фінансовими послугами, зокрема в умовах воєнного стану.

Другий, зосереджений на збереженні стабільності фінансових установ та системи в цілому.

Державне регулювання у сфері фінансів не лише забезпечує надійність фінансових установ для їхніх клієнтів, а й допомагає уникнути фінансових труднощів під час військового стану та має на меті запобігти втратам для менш досвідчених інвесторів і заохотити надійних постачальників фінансових послуг.

Все це демонструє важливість дотримання балансу між захистом прав споживачів та фінансовою стабільністю, особливо в умовах нестабільності, яка виникає внаслідок війни або інших кризових ситуацій [5-9].

В умовах військового стану та під час інтеграції до ЄС, система захисту прав споживачів фінансових послуг з може бути більш ефективною та активною.

Література

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III
2. Аванесова І. Інформаційна безпека у системі захисту прав споживачів фінансових послуг. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 55–66.
3. Бірюк С. О. Інформаційна компонента захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні: стратегічні перспективи. Інтелект XXI. 2020. № 1. С. 104–107.
4. Борисов І. В. Захист прав споживачів фінансових послуг. Право та інновації. 2015. № 2. С. 66–72.
5. Дзюнь О. Б. Захист прав споживачів небанківських фінансових послуг в системі державного управління. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 6. С. 159–163.
6. Киреєва Н. С. Забезпечення захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг: господарсько-правове порівняння в Україні та ЄС. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 2(1). С. 130–133.
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 10.06.2023 № 3153-IX.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 № 79-IX.
9. Тарасенко І. О. Європейська та українська практика захисту прав споживачів фінансових послуг: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2023. 208 с.